
Føroya Handverksmeistarafelag

Ársfrágreiðing 2014

Ein lýsing av samfelagsgongdini, gongdini innan byggivinnuna og virkseminum hjá felagnum

VINNUHÚSIÐ
HOUSE OF INDUSTRY

Innihaldsyvirlit

Inngangur.....	1
Um FHMF	1
Mið og mál felagsins.....	1
Nevndin í FHMF	2
Fyrimunir við limaskapi í meistarafelagnum	2
Limaskapur og fyrimunir.....	2
Sáttmálar, starvsfólkamál og setan av fólki.....	2
Myndugleikar, lógir og reglur	3
Bransjumál - byggivinnan.....	3
Ymiskt annað	3
Samfelagsgongdin og byggivinnan.....	4
Lønargjaldingar og handverksvinnan.....	4
Arbeiðsloysið og arbeiðsmegin	6
Gongdin í byggivinnuni.....	8
Lærlingatilgongd innan handverk	9
Mál seinasta árið.....	11
Førleikameting og førleikamenning	11
Yrkisútbúgvingar	12
Avtalan við Byggiharrasamtakið um ABF 06 og arbeiðstakarasáttmála.....	12
Meistaraútbúgving og løggilding av handverksmeistarum.....	12
Atgongd til skikkaða arbeiðsmegi	13
Skipan av skúladepli í Marknagili	14
Nýggjar reglur í s.v. royndartíðina hjá lærlingum.....	14
Dagliga virkseimið felagsins	14
Eftirútbúgvingargrunnurin "Vitan"	15
Broyttar viðtøkur fyri "Vitan"	16

Inngangur

Henda ársfrágreiðing verður lögð fram á aðalfundinum hjá Føroya Handverksmeistarafelag (FHMF) 8. apríl 2015.

Endamálið við frágreiðingini er at kunna limirnar um gongdina innan handverksvinnuna og um týðandi mál, sum Føroya Handverksmeistarafelag hevur arbeitt við farna árið.

Um FHMF

Føroya Handverksmeistarafelag er stovnað í 1957, sum eitt landsfelag fyri handverksmeistarar. Í 1996 gjørdist felagið limur í Føroya Arbeiðsgevarafelag, og fyrisitingin flutti í Vinnuhúsið.

Felagið er meginfelag fyri í løtuni sjei lokalfeløg, sum eru:

Havnar Handverksmeistarafelag.

Tvøroyrar Meistarafelag.

Meistarafelagið í Klaksvík.

Eysturoyar Handverksmeistarafelag.

Vága Handverksmeistarafelag .

Vágs Handverksmeistarafelag.

Suðuroyar Meistarafelag

Í 2011 varð Suðuroyar Meistarafelag stovnað fyri alla Suðuroynna , og ætlanin var at avtaka Meistarafeløgini í Vági og Tvøroyri. Enn er ikki komið á mál við hesum.

Mið og mál felagsins

- At sambinda øll handverksmeistarafeløg í Føroyum í felagsskap, at lívga og verja lívsmálini og siðvenjuna hjá stættini, og at fremja handverkið og handverksídnað sum heild.
- At virka fyri vælskipaðum næmingaviðurskiftum, sum grundarlag undir lítargóðari útbúgving
- At taka sær av lønar- og arbeiðsviðurskiftum limafelaganna, at fáa í lag sáttmálar við onnur virkisfeløg, og at taka upp samráðingar við yvirvald og stovnar.
- Við upplýsandi og upplærandi kjakfundum, fyrilestrum og skeiðum at útbúgva limir felaganna, sum best og stimbra felagsskapin og samanhaldið, at skapa trygg prísviðurskifti til stuðuls fyri krøv limafelaganna og til frama fyri samanhaldið.
- At koma sum best undan trætumálum millum handverksmeistarar og handverkarar, og at royna at fáa trætumál avgjørd í sátt og semju og sleppa undan arbeiðssteðgi. Um trætumál tekur seg upp, fremur felagið áhugamál handverksmeistaranna so langt sum rímiligt er, og so langt vald tess røkkur.

Handverksvinnan í Føroyum er sett saman av nógvum ymiskum fakum ella vinnugreinum. Sáttmálin millum Føroya Handverksmeistarafelag og handverkarafeløgini fevnir um allar greinar innan handverkið.

Nevndin í FHMF

Eftir aðalfundin í 2013 skipaði nevndin seg við Magnus Magnussen sum formanni og Anskar Hansen sum næstformanni. Hinir nevndarlimirnir vóru Sjúrdur Holm, Jens Kristian Haraldsen og Petur Frank Joensen.

Áður hevur nevndin haft 6 limir, men á aðalfundinum í 2009 avgjórði aðalfundurin at lata síðsta nevndarsessin standa tóman fyribils, um lív kom í meistarafeløgini í Suðuroynni.

Fyrimunir við limaskapi í meistarafelagnum

Flestu feløg í Føroyum innan handverksvinnuna eru limir í Føroya Handverksmeistarafelag, tí hetta gevur tryggjar karmar og greiðar fyrimunir fyri virkir.

Føroya Handverksmeistarafelag er eitt felag í Føroya Arbeidsgevarafelag (FAG) og partur av Vinnuhúsinum. Limaskapur gevur tí atgongd til allar tænastr og ráðgeving, sum Vinnuhúsið veitir, m.a. um arbeiðstakarasáttmálar, ABF 06, og tá ósemjur eru. Eisini verður ráðgivið um starvsfólkaspurningar og spurningar um lóggávu.

Limaskapur og fyrimunir

Ein partur av limaskapinum er hjálp við truplum málum. Limir kunnu venda sær til Vinnuhúsið við øllum slíkum. Umsitingin í Vinnuhúsinum kann móguliga ikki svara øllum spurningum, men kunnu hjálpa við at finna loysnir.

Ein kann siga, at limaskapurin er sum at hava eina trygging: Í tí dagliga er kanska ikki ofta tørvur á tí, men tá tað leikar á, er gott at hesi viðurskifti eru í lagi.

Limaskapurin er eisini prógv um, at talan er um eina fyrítøku, sum ynskir at virka undir skipaðum karmum. Almennir myndugleikar vilja ofta taka atlit til hetta, tá mál vera viðgjørd.

Sáttmálar, starvsfólkamál og setan av fólkum

Arbeidsgevarafelagið og Handverksmeistarafelagið gera sáttmálar við fakfeløgini vegna limirnar.

Umsitingin í Vinnuhúsinum veitir hjálp viðvíkjandi øllum sáttmálaspurningum og spurningum, sum viðvíkja starvsfólka- og setanarviðurskiftum. Limir fáa alla neyðuga ráðgeving í slíkum málum, og um neyðugt fara vit í rættin við prinsipiellum málum, sum limir reisa.

Limir fáa serliga atgongd til alla kunning á heimasíðuni hjá Vinnuhúsinum, harundir:

- Vegleiðingar um setanarviðurskiftir
- Sáttmálar við viðmerkingum og frágreiðingum
- Lidnar setanaravtalur ið kunnu takast niður og útfyllast – fyri ymiskar starvsbólkar

Hetta krevur loyniorð, sum bert limir fáa.

Myndugleikar, lógir og reglur

Virkir fáa hjálp og ráðgeving við trupulleikum við myndugleikum – t.d. um tey halda, at tey ikki eru rætt viðfarin í mun til onnur.

Um einstakir limir reisa mál, sum hava prinsipiellan týdning fyri vinnuna ella ávísar vinnubólkar og t.d. ynskja lógir og reglur broyttar, verða slík mál eisini viðgjørd.

Bransjumál - byggivinnan

Í sambandi við byggimál veitir Vinnuhúsið eina serliga tænastu til limir í Handverksmeistarafelagnum. Um komið verður eftir, at ikki verður farið rætt fram, tá byggiharrar – almennir ella privatir – bjóða uppgávur út, kann í samráð við limirnar verða kravt, at útbjóðingartreytirnar verða broyttar ella at útbjóðingin steðgar.

Handverksmeistarafelagið hevur ásett serligar reglur viðvíkjandi útbjóðingum og byggiuppgávum, og limirnir fáa ráðgeving í øllum trætum í sambandi við slík byggimál. Meistarafelagið hevur eisini avtalu við lögfrøðingar hjá danska Håndværksrådet, sum kunnu veita limum ókeypiss ráð í truplum málum.

Á heimasíðuni eru serligir vegleiðingar fyri byggivirkir, sum eru limir t.d. indeks til regulering av byggisáttmálum, greining av kostnaði av einum arbeiðstíma, vegleiðandi reglur fyri rokningsarbeiði o.a.

Um limir reisa mál, sum hava prinsipiellan týdning fyri handverksvinnuna, verða tey viðgjørd í nevndini í felagnum, og málið verður tikið upp við røttu myndugleikarnar.

Ymiskt annað

Tá Vinnuhúsið skipar fyri tiltøkum ella skeiðum, t.d. Vinnudegnum, fáa limir fyrimum. Nøkur tiltøk ella skeið eru einans fyri limir, og í øðrum førum fáa limir avsláttur í prísinum.

Limir hava eisini atgongd til tiltøk hjá Dansk Industri, sum um teir vóru limir har. Eisini hava vit samstarv við líknandi feløg í grannalondunum, og hetta kann vera hent um virkir arbeiða uttanlands ella ynskja útlendsk sambond.

Arbeitt verður framhaldandi við at víðka um tey tilboð, ið verða bjóðað limunum.

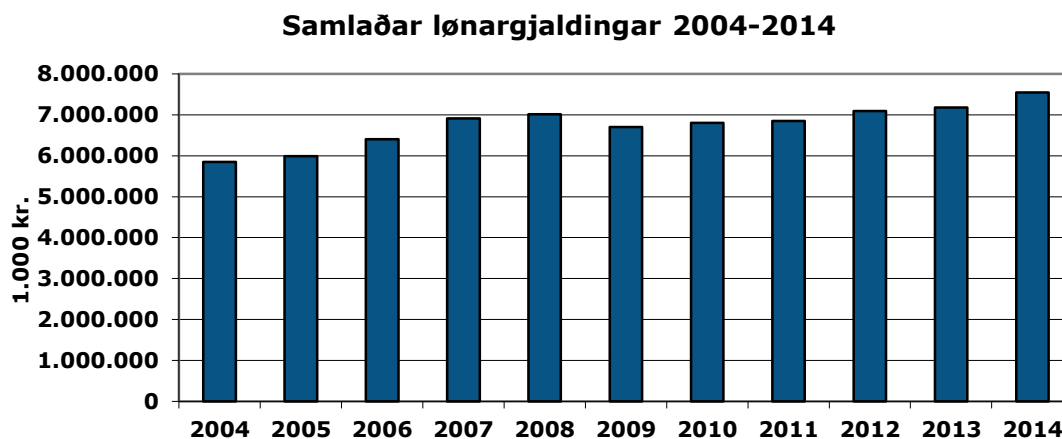
Samfelagsgongdin og byggivinnan

Lønargjaldingar og handverksvinnan

Fimta árið á rað hefur ein vøkstur verið í samlaðu løngjaldingunum í føroyska samfelagnum. Vøksturin í 2014 var 5,7 % í mun til 2013.

Í 2014 vórðu útgoldnar 7.603 milliónir kr. í lønum, og var hetta 412 milliónir meira enn í 2013.

Síðan 2008, tá vøksturin var 8%, hefur vøksturin verið millum 1 og 1,5%, við undantaki av 2009, tá lønirnar minkaðu, og í 2012, tá vøksturin var 3,5%. Vøksturin á 5,7% í 2014 er sostatt størsti vøksturin síðan 2008

Mynd 1: Samlaðar lønargjaldingar 2004-2014. Kelda: www.hagstova.fo

Mynd 2 vísir gongdina í lönargjaldingum innan byggivinnuna frá 2010 til 2014.

Innan handverksvinnuna óktust lönngjaldingarnar við meira enn 100 mió. í mun til 2013. Hetta er ein vöxtur á 12,9 %.

Vöxturinn sæst aftur í heildinni, so parturinn hjá handverksvinnuni av samlaðu lönar gjaldingunum, nú er farin upp á 11,7 %.

Lönargjaldingar í byggivinnuni 2010-2014

Vinnugrein	2010	2011	2012	2013	2014
Skipasmiðjur, smiðjur	127,9	131,1	158,1	155,3	183,3
Ídnaður annars	218,3	207,5	207,2	207,6	223,8
Bygging	414,6	429,2	419,6	422,6	479,4
<i>Tilsamans</i>	760,8	767,8	784,9	785,5	886,5
% av samlaðum lönargjaldingum	11,2%	11,2%	11,1%	10,9%	11,7%
% vöxtur í lönargj, handverksvinnan	-6,9%	0,9%	2,2%	0,1%	12,9%

Mynd 2: Lönargjaldingar í byggivinnuni 2010-2014. Kelda: www.hagstova.fo

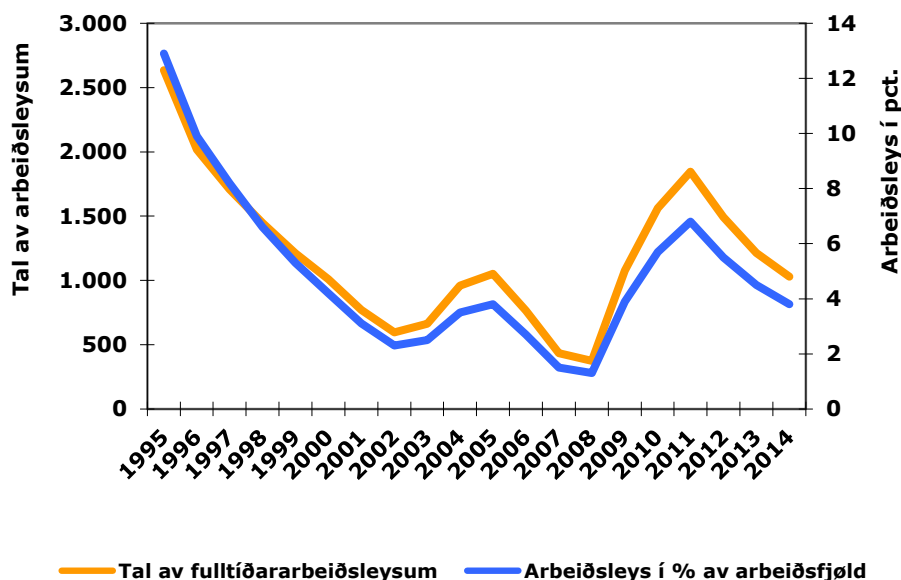
Um hugt verður eftir talinum á lönntakarum heldur enn lönarútgjaldingum, so er hetta talið ókt við góðum 7 % í fjør. Sostatt fylgir talið av lönntakarum ikki rættuliga við vöxtrinum í lönarútgjaldingum. Bæði samlaðu lönarútgjaldingarnar og talið av lönntakarum, vísa tó ein vöxtur í 2014, sum minnir um eitt aftursvar til ógvusligu niðurgongdina í 2009 og 2010.

Byggivinnan var upp á tað størsta í 1988/89, tá fleiri enn 4.000 lönntakarar vóru. Frá 1989 til 1994 minkaði byggivinnan við meira enn eini helvt. Síðan var ein javnur vöxtur fram til og við 2007, men eftir hetta er talið aftur minkað. 2014 er fyrsta ári síðani 2007, at talið av lönntakarum í byggivinnuni, aftur vaks eitt vet.

Arbeiðsloysið og arbeiðsmegin

Árstíðarjavnaða arbeiðsloysið í Føroyum var í 2014 í miðal 3,8 %, sum er ein minking í mun til tey 4,4 %, sum í miðal vóru arbeiðsleys í 2013.

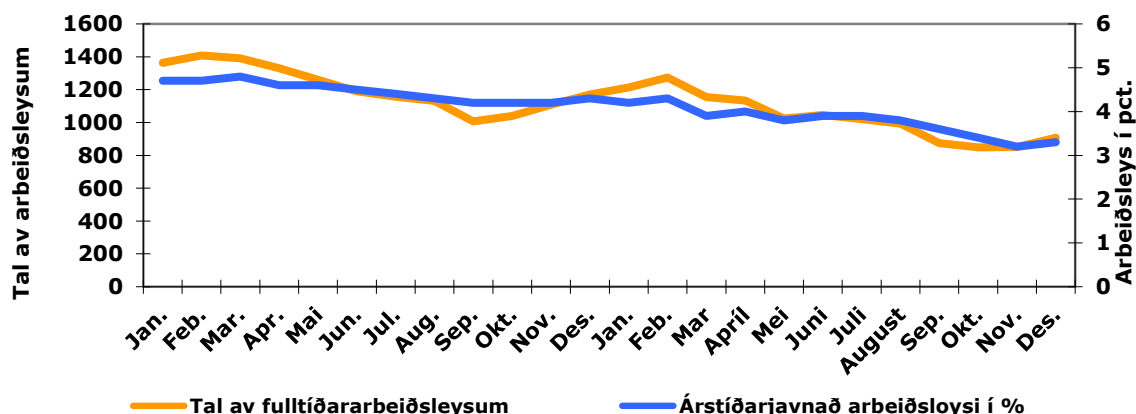
Arbeiðsleys 1995-2014, í tali og pct.

Mynd 3a: Tal av arbeiðsleysum og í pct. av arbeiðsfjöld. Kelda: www.hagstova.fo

Í mynd 3b sæst gongdin í arbeiðsloysinum mánaða fyri mánaða seinastu 2 árin. Arbeiðsloysið er spakuliga minkað í tíðarskeiðnum og var í november 2014 komið niðurá á uml. 3,2%. Í desember kvinkaði arbeiðsloysið upp á 3,3 %. Hetta er eitt munandi minni arbeiðsloysi enn í flest øllum evropeiskum londum.

Arbeiðsloysið Jan '13 - des '14

Mynd 3b: Tal av arbeiðsleysum og í pct. av arbeiðsfjöld. Kelda: www.hagstova.fo

Sambært tölum frá ALS voru í mars 2014 166 persónar við handverkaraútbúgving í ALS-skipanini. Av teimum 7 bólkunum, sum ALS flokkar handverkarar í, var størsti bólkurin í ALS skipanini handverkarar við útbúgving innan matvøruyrkið. Í talvu 4 sæst býtið á handverkarum.

Fólk við handverkaraútbúgving í ALS

Yrkisbólkur	Persónar í ALS	í %
Matvøruyrkið (kokkur, slaktari, tænarar v.m.)	30	27 %
Samskiftisyrkið (elektrikari v.m.)	12	11 %
Byggjyrkið (timbur, snikkari v.m.)	16	14 %
Metalyrkið (maskinsmiður v.m.)	33	29 %
Flutningsyrkið (bilsmiður, bilmálari v.m.)	11	10 %
Tilvirkisyrkið (háfríðkari v.m.)	10	9 %
Miðlayrkið (prentari, fotografur v.m.)	5	3 %
Gartnari	6	5 %
Tilsamans	112	100 %

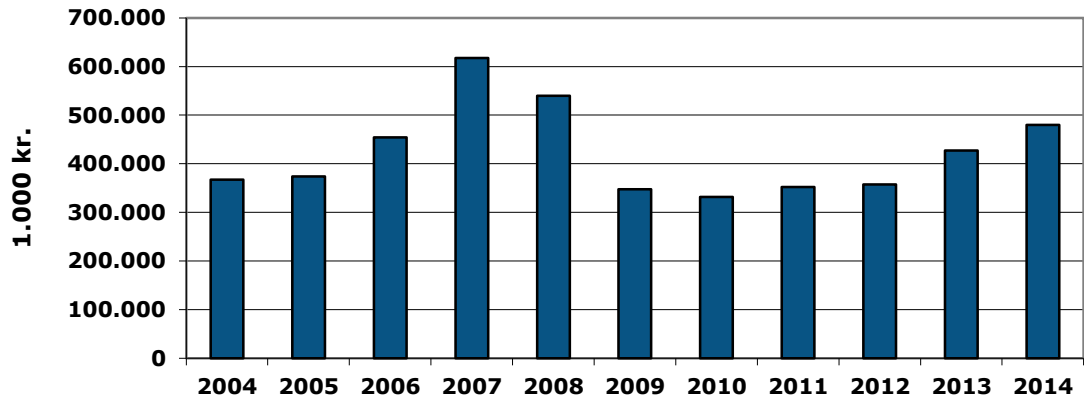
Mynd 4: Býtið av handverkarum í ALS-skipanini mars 2015. Kelda: ALS

Gongdin í byggivinnuni

Innflutningurinn av byggitalfari

Mynd 5 vísir innflutningin av tilfari og lutum til byggivinnuna seinastu 10 árin. Eins og virkseimið í byggivinnuni er vaksi í 2014 í mun til 2013, er innflutningurinn av byggitalfari eisini økt. Vøksturin er umleið 12 % í mun til 2013.

Innflutningur av tilfari til byggivirksemi

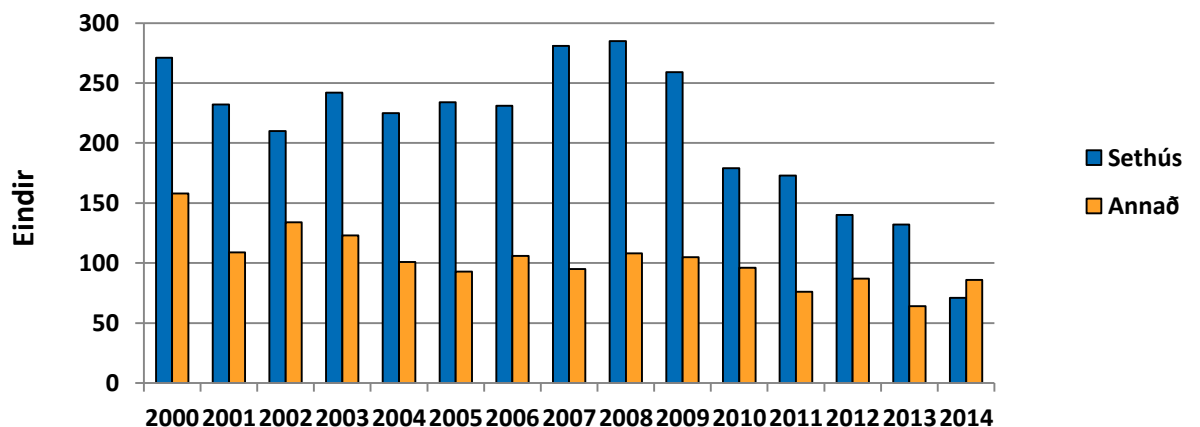

- Mynd 5: Innflutningur til byggivinnu í tkr. Kelda: www.hagstova.fo

Talið á nýbyggingum

Tað finst eingin fullfíggað sethúsa- ella bygningsskráseting, og besta ábendingin um, hvussu nógv sethús eru bygd í einum ávísnum ári, fæst tí við at hyggja eftir skrásetingum hjá SEV, viðvíkjandi gjøldum fyri (ný)íbindingar í elkervið. Henda skráseting er bólkað í sethús og "annað", sum fevnir um vinnu- og almennar bygningar, íbúðir, neyst, úthús o.a., umframt víðkanir viðvíkjandi verandi innleggingum.

Nýbygging 2000 - 2014

Mynd 6: Nýíbindingar í elkervið, skift á sethús og annað. Kelda: SEV.

Mynd 6 vísir, at talið á nýbyggingum í 2014 gjørdist tað lægsta higartil í hesari øldini, og fimta árið á rað var ein minking í talinum á nýbyggingum sethús.

Talið á nýbygðum sethúsum minkaði úr 132 í 2013 til 71 í 2014. Bólkurin "annað" er fyrri fyrstu ferð hægri enn sethús, hesin bólkurin vaks úr 64 í 2013 til 86 í 2014. Sostatt bendir á, at í 2014 vóru bygd fleiri íbúðir enn sethús.

Samlaða talið av íbindingum í 2014 var 157, ímóti 196 í 2013.

Mynd 7 vísir byggingina sundurgreinaða í økir og her sæst, at tað framvegis ser í Streymoyarøkinum, at flest sethús vera bygd.

	2013		2014	
	Sethús	Annað	Sethús	Annað
Norðoya	6	10	6	7
Eysturoyar	12	16	21	19
Streymoyar	95	22	32	40
Vága	14	8	7	6
Sandoyar	0	0	2	1
Suðuroyar	5	8	3	13
Allar Føroyar	132	64	71	86

Mynd 7: Bygging greinað í øki. Kelda: SEV.

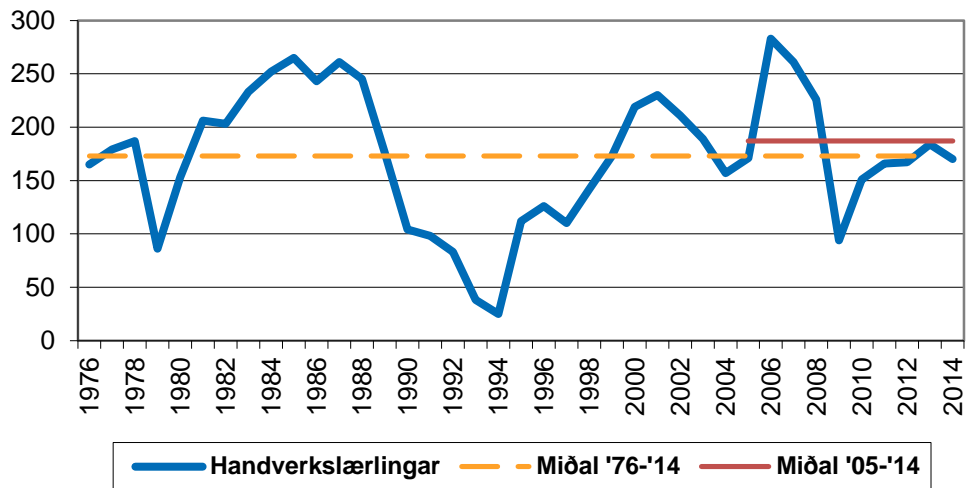
Tað er tó merkisvert, at ímeðan talið av nýbygðum sethúsum í Eysturoy nærur tvífaldaðist, so minkaði talið við tveimum triðingum í Streymoyarøkinum. Samstundis tvífaldaðist bólkurin "Annað" í Streymoyarøkinum.

Vøksturin í 2014 er sostatt at finna í øðrum enn sethúsabygging. Tað er at fegnast um, at bæði privat og almenn bygging veksur, og at støðan í byggivinnuni tí batnar. Ein fortreyt fyri, at økta virksema heldur fram er tó, at tað verða føroyskar fyrirkur, sum vinna komandi útbjóðingarnar.

Sum heild eru útlitini hjá byggivinnuni fyri 2015, eins og 2014, frægari enn í árunum frammanundan, har tað hjá nógvum fyrirkum mest snúði seg um at koma gjøgnum kreppuna, til tíðin gjørdist betri.

Lærlingatilgongd innan handverk

Mynd 8 vísir lærlingatilgongdina innan handverk frá 1976 til 2014. Her sæst, at talið á árligum lærusáttmálum eftir eina stóra niðurgongd í 2009, nú aftur er árika miðaltalinum, bæði um hugt verður eftir seinastu 10 árunum, og um hugt verður longur aftur í tíðina. Í 2014 vóru 187 sáttmálar undirskrivaðir innan handverksfakini. Hetta talið er kvinka eitt vet niður, í mun til 2013.

- Mynd 8: Lærlingatilgongd – handverkswinnan. Kelda: www.yrkisdepilin.fo

Árini 2006 til 2008 vóru trý ár við lutfallsliga stórari lærlingatilgongd, tá ávikavist 293, 265 og 240 handverkslærlingar skrivaðu undir lærusáttmála.

Í 2009 lækkaði talið av handverkslærlingum niður á einans 98, sum undirskrivaðu lærusáttmála.

Tað hevur stóran týdning, at tilgongdin til fakið ikki verður ov lág, so handverkarar eru tøkir, tá tíðirnar aftur verða betri.

Mál seinasta árið

Niðanfryi er ein stutt lýsing av nøkrum málum, sum felagið hevur viðgjørt ella sum onkursvegna hava verið viðkomandi fyri felagið síðani síðsta aðalfund.

Førleikameting og førleikamennning

Løgtingslóg um førleikameting var lýst tann 15. Mai 2014. Í januar 2015, boðaði Mentamálaráði frá, at samskipari er settur í hálv tíðarstarv, at seta í verk førleikametingar í Føroyum. Hóast vinnan, í hoyringsvari til lógaruppskoti, ynskti broytingar, so var hetta ikki gjørt, áðrenn lógin var sett í gildi.

Tað er serliga grein 2, stk. 2 í lógini, sum handverksvinnan væntar fer at minkað um áhugan, at sleppa í læru.

§ 2 stk. 2 " Persónur, sum ynskir at fáa sínar førleikar mettar, skal hava minst 3 ára starvsroyndir og vera fylltur 25 ár.

Við hesi grein er reelt latið upp fyri, at ein sum hevur arbeitt í 3 ár, við fullari løn, nú fær móguleikan at fara til sveinaroynd, lið um lið við vanliga lærlingin, sum hevur staðið í læru í 4 ár, við lærlingaløn. Lógin var til hoyringar í januar mánaði 2014, tá var breið undirtøka í vinnuni um, at henda áseting í lógini, ikki átti at samtykkjast. Hóast hesi mótmæli bleiv lógin samtykt, uttan at ásetingin varð broytt.

Felagið hevur samskipt við Mentamálaráði, um omanfyrirstandandi trupulleika. Tað tykist sum um áhugi er fyri, at lógin um førleikameting verður broytt, soleiðis at hetta stk. 2 verður lagt í eina kunngerðarheimild, í staðin fyri at standa beinleiðis í lógini. Á henda hátt hevði borið til at "differentiera", í mun til hvat fakini halda vera ráðiligt. Tað merkir, at tað innan summi økið er nokk, at hava 3 ára starvsroyndir, ímeðan tað innan onnur handverkara fak kundi verið kravt 5 ára viðkomandi royndir. Tá hevði vandin verið burtur við, at næmingur, ið hevur tikið 1., 2. og 4. skúlaskeið og bert hevur tilvildarligar 3 ára starvsroyndir, kundi fari inn í lógina um førleikameting og fingið sveinabræv.

Felagið hevur verið positivt yvirfyri ætlanini um førleikameting, men hevur tvíhildið um, at førleikameting ikki er eitt mál í sær sjálvum, tað er førleikamenningin sum er endamálið.

Yrkisútbúgvingar

Nýggj yrkisútbúgvingarskipan sá dagsins ljós í 2013. Longu nú er semja í yrkisútbúgvingarráðnum, at skipanin skal broytast.

Skipað verður fyri seminari í mai mánaði um evni, sostatt bendir á, at vit aftur kunnu vænta broytingar í skúlagongdini hjá lærlingum.

Felagið luttekur í arbeiðinum, at skipað sambandi millum lærupláss, skúla og lærling. Seinastu árinu eru fleiri uppskot nevnd, og felagið hevur víst á ta loysn, at førleikamálini kunnu verða sett í lærusáttmálan, og at regluligar samrøður millum lærupláss og lærling kunnu fylgja upp uppá settu førleikamálini.

Yrkisdepilin hevur í sínum lagi tosað fyri eini sokallaðari "lærlingabók". Felagsfundir hevur verði um evni. Øll umboðini fyri vinnuna eru í móti, at næmingabókin verður eitt krav, sum meistara skulu fáa omaná krøvini, í sjálvari góðkenningina av læruplássinum. Tosað hevur verði um eitt "samrøðuskjal", sum skal brúkast í fastløgðum samrøðum millum skúla, meistara og lærling.

Avtalan við Byggharrasamtakið um ABF 06 og arbeiðstakarasáttmála

Byggharrasamtakið og Meistarafelagið hava sett sær fyri at endurskoða avtaluna um ABF 06. Tilgongdin er drúgv. Fyri meira enn hálvum ári síðani var avrátt at Byggharrasamtakið skuldi viðgera nøkur viðurskifti innanhýsis, og síðani kallað til fundar aftur. Fundarboð eru ikki komin enn.

Annars hevur farna árið verið merkt av, at tveir stórir byggharrar, nevniliga Landsverk og Bústaðir førkar seg burtur frá skipaðu viðurskiftunum á byggimarknaðinum í Føroyum. Millum annað verður gingið burtur frá tí traditionella útboðsháttinum, sum er umfatað av lisitátióslógini og ABF06.

Tað at teir stóru byggharrarnir í Føroyum, eksperimentera við útbjóðingum og stýringini av verkætlanum í Føroyum, er ein stór avbjóðing, sum veksur í takt við at stovnarnir vaksa um almennu umsitingina. Samstundis veksur tørvurin á reglum fyri totalentreprisu, sum líkjast tí danska ABT93.

Meistaraútbúgving og løggilding av handverksmeistarum

Felagið arbeiðir framhaldandi við at fáa stovnsett eina meistaraútbúgving í Føroyum, sum saman við arbeiðsroyndum skal vera eitt krav fyri at handverksmeistari kann verða løggildur til at standa fyri einum byggjarbeiði. Noreg og Ísland hava líknandi skipanir. Málið tekur tíð, m.a. tí nógvir ymiskir partar skulu dragast inn í hetta málið, men allir partar taka undir við ætlanini.

Felagið hevur valt at taka støði í norsku útbúgvingini, tí hon í vavi og innihaldi verður mett at verða hósandi til Føroyar.

Skeiðsdepilin bjóðaði útbúgvingina til skúlaárið 2013/14, men undirtøkan var ov lítil. Felagið heldur, at yrkisdepilin eigur at gera neyðugu kunngerðirnar og

lesisætlanirnar, so grundarlag er fyri at fáa føroysku meistaraútbúgvingina góðkenda í Íslandi og í Noregi.

Felagið ynskir eisini, at skiftisskipanir verða gjørdar fyri teir meistarar, sum longu eru á marknaðinum.

Ein arbeiðsbólkur var settur á sumri 2014, við einum umboði frá ávíkavist:

Vinnumálaráðnum (formaður)
Mentamálaráðnum
Yrkisdeplinum
Føroya Handverksmeistarafelag

Uppgávan var at fyrireika eina føroyska løggilding av øllum meistarum. Tá komið var í gongd við arbeiði í bólkinum, broyttist arbeiðssetningurin nakað. Vinnumálaráði ynskir at fáa svarað spurninginum; hví ein tílk løggilding er neyðug. Arbeið hevur verið við at lýsa tørvin, og tað skilagóða við at seta skipanina í verk.

Atgongd til skikkaða arbeiðsmegi

Fyrirtekur innan byggivinnuna fingur í 2014 móguleikan at seta handverkarar í starv úr øllum ES-londum. Hetta er loyvt, tá arbeiðsloyvi er undir 6% í triggjar fylgjandi mánaðir.

Henda skipanin er tann sama, sum var í gildi í 2008-2009. Skipanin hevur tað við sær, at arbeiðs- og upphaldsloyvi kann verða givið, uttan at útlendigamyndugleikarnir fyrst skulu gera eina ítøkiliga meting av hvørjum einstøkum ES-borgara, sum ætlanin er at seta í starv. Eisini kunnu føroyskir arbeiðsgevarar góðkennast av ríkismyndugleikunum at seta í starv útlendingar úr ES-londum, og tá kunnu hesir ES-borgarar byrja at arbeiða, áðrenn upphaldsloyvið er avgreitt av ríkismyndugleikunum. Fleiri føroyskar byggifyritøkur fingur hesa góðkenning í 2014.

Tá ES-borgarar koma henda vegin at arbeiða, hava føroyskir arbeiðsgevarar ofta lítlan kunnleika til prógv og útbúgvingar úr heimlandinum. Í 2014 vóru fleiri dømi um trupulleikar við arbeiðs- og upphaldsloyvi hjá handverkara orsakað av iva um útbúgvingina. Hesir sokallaðu handverkarar máttu tískil av landinum aftur.

Vinnumálaráðið boðaði tann 11. desember 2014 frá, at arbeiðsloysið í Føroyum er farið niður um 3,5 %. Hetta merkir at tað í løtuni ikki krav, at ES-borgarin skal verða faklærdur fyri at fáa arbeiðs- og upphaldsloyvi í Føroyum, men tá arbeiðsloysið í triggjar fylgjandi mánaðar hevur verið omanfyri 3,5 %, er tað aftur bert faklærd arbeiðsmegi innan byggivinnuna, sum kann fáa arbeiðs- og upphaldsloyvi eftir tí smidligu góðkenningar skipanini. Tá hevur tað aftur týdning, at arbeiðsgevarar skjótt og lætt kunnu fáa mett um, hvørt ein útbúgving úr einum ES-landi kann metast sum ein handverksútbúgving. Á heimasíðuni hjá Vinnuhúsinum er lögð vegleiðing um hvussu útbúgvingarstøði kann kannast.

Skipan av skúladepli í Marknagili

Felagið sendi tann 4. mars sínar viðmerkingar til "uppskot til lögtingslóg um skúladeplar"

Í mun til leiðsluviðurskifti, hevur lógaruppskotið eitt "depilsráð" heldur enn eitt stjórnandi stýri sum felagið ynskir. Í lógaruppskotinum, hevur nevnda depilsráð skerðar heimildir, í mun til verandi stýri fyri Tekniska skúla og Handilsskúlan.

Umframt hesa viðmerking vísti felagið á, at verandi stýri fyri Tekniska skúla og Handilsskúlan, hava gjørt avtalu við Mentamálaráðið, um útgreinan av heimildum hjá depilsráðnum. Hesar útgreiningar áttu at verði partur av lógaruppskotinum ella viðmerkingunum.

Lógaruppskotið ásetur, at arbeiðsgevarasíðan tilmælir tveir limir í depilsráðið. Felagið viðmerkti, at tað er óheppið, at samlaða talið av umboðum frá vinnuni, minkar við eini helvt, í mun til í dag.

Ov veik vinnulig umboðan kann fáa avleiðingar fyri yrkisfakligu útbúgvingarnar. Sum eina møguliga loysn, vísti felagið í hoyringssvarinum á, at starvsfólkið í depilsráðnum, sum umboðar yrkisútbúgvingarnar, eigur at verða eitt leiðandi starvsfólk. Hesin "deildarleiðarin" fyri handverksligu útbúgvingarnar kann so, saman við vinnuligu umboðunum í depilsráðnum, skipa aðrar nevndir ella ráð, tættari at sjálvari undirvísingini.

Nýggjar reglur í s.v. royndartíðina hjá lærlingum

Felagið hevur skotið upp at leingja royndartíðina fyri lærlingar úr 3 mánaðum upp í 6 mánaðir. Royndartíðin var fyrr 12 mánaðar, men varð stytt niður í 3 mánaðar. Hetta verður hildið at vera í so stutt, tí torført er hjá bæði meistara og lærlingi at gera sær eina greiða mynd í so avmarkað tíðarskeið. Málið hevur verið til viðgerðar í yrkisútbúgvingarráðnum, og var undirtøka fyri málinum. Fyrisitingin í Mentamálaráðið hevur fyrireikað uppskot til broyting í yrkisútbúgvingarlógini. Landsstýrismaðurin hevur enn ikki tikið støðu til, um ætlaða uppskotið fer fyri Løgtingið í hesi tingsetuni.

Dagliga virksemið felagsins

Umframt einstøku málini, ið eru lýst omanfyri, fær umsiting felagsins eisini regluliga fyrispurningar um ráðgeving av ymiskum slagi. Serliga er tað í sambandi við spurningar um útbjóðing, ABF, renturokning og indeksering, trætumál við byggiharrar o.s.fr.

Eisini eru tað byggiharrar sum ynskja eitt gott samband við byggivinnuna, og sum venda sær til felagið við ivaspurningum. Hesum tekur felagið væl ímóti, tí tað er altíð lættari at rætta kós áðrenn bjóðað verður út enn aftaná.

Felagið hevur í farna ári skipað fyri skeiði innan byggijura.

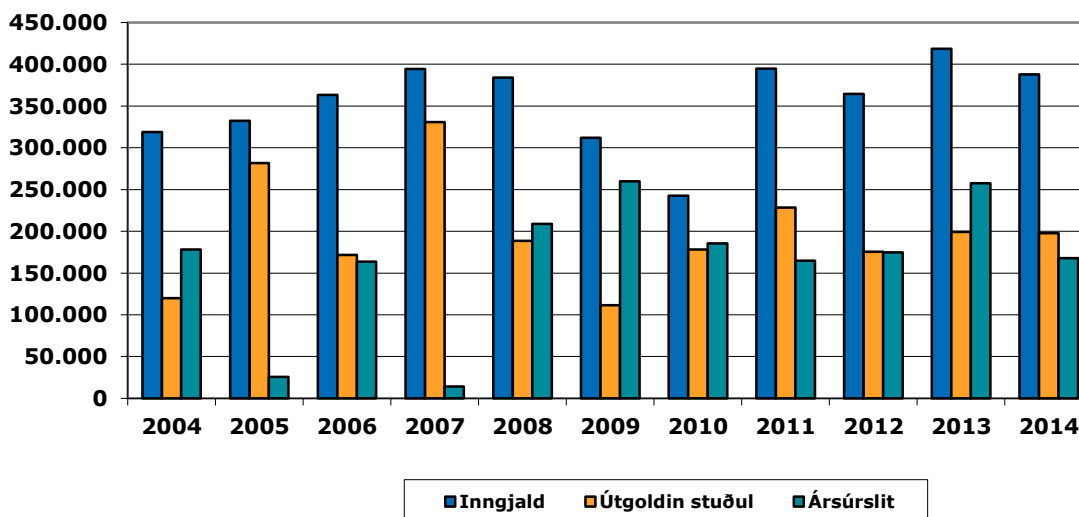

Eftirútbúgvingargrunnurinn "Vitan"

Hövuðsendamálið við grunninum "Vitan" er at fremja eftirútbúgving innan handverksvinnuna. Hetta verður gjørt við at veita fíggjarligan stuðul til limirnar í feløgnum, ið ætla sær á eftirútbúgvingarskeið.

Bæði meistarar og sveinar gjalda til skipanina, ið verður umsitin av einari nevnd, ið Meistarafelagið og handverkarafeløgini velja.

Inngjaldið til grunnin, sum kann veitast sum stuðul, hevur seinastu árin ligið millum tkr. 350 og tkr. 450 um árið. Harumframt kann rentan av fænum eisini veitast úr grunninum. Útgjaldið úr grunninum er tó tengt at, hvussu nógvar umsóknir koma um stuðu. Hvussu henda gongdin hevur verið frá 2004 til 2014, sæst á mynd 9, sum eisini vísir úrslitið hjá grunninum.

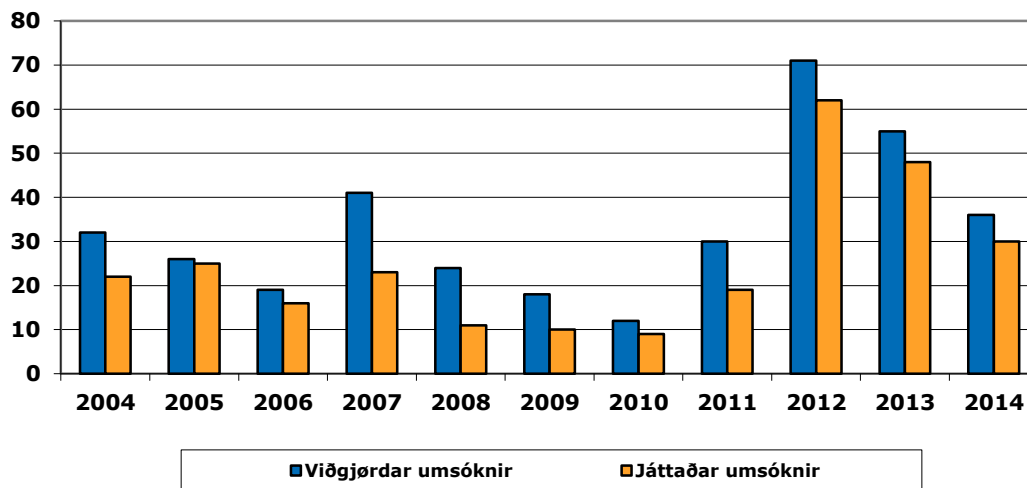
- Mynd 9: Inngjald, útgoldin stuðul og ársúrslit hjá Eftirútbúgvingargrunninum "Vitan"

Fæið í eftirútbúgvingargrunninum hækkaði munanadi, tá tær umleið 3 mió.kr., sum vóru í Halgidagsgrunninum, vórðu fluttar í Vitan. Samlaða fæið í grunninum er nú omanfyri 6 mió.kr.

Tað sæst í mynd 9, at inngjaldini sum heild eru væl størri enn útgjaldini.

Ársúrslitið hjá grunninum hevur tí verið positivt seinastu 10 árin.

Seinastu árin hefur talið av umsóknum verið lækkandi, og var í 2010 søguliga lágt. Í 2012 hækkaði talið á umsóknum munandi. Í 2014 minkaði talið á umsóknum nakað aftur, men er framvegis munandi hægri enn árin frammanundan 2012.

- Mynd 10: Tal av viðgjørðum og játtaðum umsóknum til Eftirútbúgvingargrunnin "Vitan".

Av 36 innkomnum umsóknum játtaði nevndin at stuðla teimum 30. Orsøkin til, at umsóknir ikki verða játtaðar kann t.d. vera, at umsóknin ikki lýkur treytirnar í reglugerðini fyri grunnin.

Ein stórir partur av umsóknunum snúgva seg um stuðul til ymisk kravd skeið fyri at arbeiða í offshore vinnuni í Noregi, og kann hetta vera ein stórir partur av orsøkini til hækkaða talið av umsóknum seinnu árin.

Broyttar viðtøkur fyri "Vitan"

Á nevndarfundi í "Vitan" tann 5. Mars 2015, vóru viðtøkurnar broyttar:

§ 2a. Fyriskipan av skeiðum

Stk. 1. Nevndin kann skipa fyri skeiðum í samstarv við skeiðsútbjóðarar í Føroyum og uttanlands og kann eisini sjálv leggja til rættis skeið.

Stk. 2. Um nevndin ger av at skipa fyri skeiðum eftir stk. 1, skal nevndin so vítt møguligt innan 1. november á hvørjum ári leggja eina skeiðsskrá fyri komandi kalendaraár. Skeiðsskráin verður lýst alment. Broytingar kunnu gerast í skránni, um nevndin metir tað vera tørv á tí.

Stk. 3. Miðast skal eftir, at skeiðsskráin fevnir um skeið, sum eru viðkomandi fyri annaðhvørt handverkarar ella handverksmeistarar, ella báðar partar.

Fundur er avtalaður í mai, til tess at leggja eina skeiðsskrá.